

- על פי תורתנו של הרב יוסף קאפח זצ"ל
1. בשתי פרשות סמוכות אנו מוצאים עיסוק באותם שני נושאים:
פרשת כי תשא: 1. זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים
פרשת ויקהל: 2. אַךְ אֶת שַׁבָּתִתִּי תִשְׁמְרוּ כִּי אוֹת
הוא בִּינִי וּבִינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם
מתח קו בין הפסוקים שמזכירים אותו נושא.
2. בְּאַחַת הַפְּתוּת בֵּית הַסֵּפֶר נִשְׁפְּכוּ מִים בְּאִמְצַע הַפֶּתַח וְהַדָּבָר גָּרַם
לְאִי-סֹדֶר. הַמּוֹרָה שָׁלַח אֶת אֶחָד הַתַּלְמִידִים לַמְּזִכִּירוֹת, וְאָמַר לוֹ: תִּמְסֹר
בְּבִקְשָׁה בַּמְּזִכִּירוֹת שִׁישְׁלֹחוּ דְּחוּף מְטָלִית לְנִקְוֵי הַפֶּתַח, וְגַם תִּגִּיד לַמְּזִכִּירָה
שָׁאֲנִי צָרִיךְ טוֹשׁ מְחִיק.
הַיֶּלֶד הֵלַךְ לַמְּזִכִּירוֹת וְאָמַר: הַמּוֹרָה צָרִיךְ טוֹשׁ מְחִיק. הַמְּזִכִּירָה חִפְּשָׁה בְּמִשְׁךָ
דְּקוֹת אֶת הַטּוֹשִׁים, וְרָק אַחֲרֵי שֶׁמָּצְאָה וְנִתְּנָה לַיֶּלֶד, הוּא נִזְכָּר שֶׁצָּרִיךְ גַּם
מְטָלִית.
הַיֶּלֶד הִגִּיעַ אַחֲרֵי זְמַן רַב, וְהַמּוֹרָה הָיָה מְאֻכָּזֵב.
האם חשוב להגיד את הדברים בסדר שהמורה אמר אותם?

3. הרב קאפח זצ"ל הכין דרשה לילד בר מצווה. בדרשה הוא כתב:
מה ראה משה רבנו להפוך את סדרי ציווי השם ולהקדים האזהרה על השבת לפני ההתרמה למשכן? אלא באה תורה ללמדנו כיצד קיבלו ישראל את השבת, וכיצד התנהגו בשבת כפי שהכיר אותם משה רבנו. משה רבנו ראה שכל אדם מישראל – כאשר נכנסת השבת, הוא הופך כולו קודש, שוכח את ענייני החול שלו ושוקע בענייני קודש בלימוד התורה והחוכמה, בידיעת ה' בידיעת מצוותיו, ומתעלם לגמרי מכל ענייני החול שלו. כל טרדותיו של האדם מישראל נגנזים ביום שבת ואינו חושב עליהם כלל. לפיכך אמר משה רבנו: אם אני אכריז על תרומת המשכן ביום חול, הרי כל אדם עושה חשבון צרכיו – מה

הוא צריך לקנות לבניו ולבני ביתו – ועשוי הוא לתרום רק את הפרוטה המיותרת אצלו שאינו רואה שהוא זקוק לה; מה שאין כן אם אכריז על ההתרמה למשכן בשבת. אם אכריז בשבת, ברי שכל אדם יתרום בעין יפה, כי כפי שאמרנו, האדם מישראל ביום השבת כולו קודש, גופו קודש ומחשבותיו קודש, וגם הרהוריו קודש. הוא אינו חושב כלל על צרכיו ועל ענייני החול שלו כלל. לפיכך מצא משה רבנו לנכון להתרים את ישראל ביום השבת כדי שיתרמו למשכן ולכלי הקודש בעין יפה.

4. לפי דברי הרב קאפח, עדיף להתרים בשבת לצורכי צדקה כי:

- אדם שלא חושב על צורכי החול – יתרום יותר לצורכי הקודש.
- צדקה היא קודש.
- בשבת אין איסור לתרום צדקה.
- אנשים מחפשים תעסוקה בזמן התפילה הארוכה.

"אם תָּשִׁיב מִשַּׁבַּת רַגְלְךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קִדְּשִׁי וְקִרְאָתָ לַשַּׁבָּת עֹנֵג לְקִדּוּשׁ ה' מְכַבֵּד וְכֹבֵדוֹתָו מַעֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ, מִמָּצוֹא חֲפָצְךָ וְדָבָר דָּבָר. אַז תִּתְעַנֵּג עַל ה'" (ישעיה נח, יג).

5. סָמְנוּ בַּפְּסוּק אֶת הַמִּילִים הַגְּזוּרוֹת מִן הַשּׁוֹרֵשׁ ענ"ג.

6. "אמר רב יהודה אמר רב: כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו, שנאמר (תהלים לז), והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך. עונג זה אינו יודע מהו, כשהוא אומר וקראת לשבת ענג, הוי אומר: זה ענג שבת. במה מענגו? רב יהודה... אמר: בתבשיל של תרדין, ודגים גדולים, וראשי שומין. רב חייא בר אשי אמר רב: אפילו דבר מועט, ולכבוד שבת עשאו – הרי זה עונג....". (תלמוד בבלי, שבת קיח ע"א)

- הקף בעיגול את התמונות שמתאימות לעונג שבת, כפי שמשתמע מדברי הגמרא:

בהמשך הדרשה שכתב הרב קאפח נאמר:

ומכאן למדנו לדורות היאך צריך האדם מישראל להתנהג ביום השבת: הוא חייב להתרומם ולהתעלות מכל ענייני החול שלו, ולהקדיש את היום המקודש לענייני קודש, לתורה ולתפילה, כמו שאמרו חז"ל: לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהם בתורה... עונג רוחני בעולם הזה ועונג נפשי לעולם הבא.

7. האם לפי דברי הרב קאפח, התמונה של הילד שלומד תורה מבטאת עונג שבת? כן/לא

8. סיפרה צ', נכדתה של הרבנית קאפח:

ביום ששי אחד, הייתי אז תלמידת תיכון, חזרתי הביתה מבית הספר. ברדיו שידרה תכנית ומאזינים התקשרו לאלפן לספר את אשר על לבם. אחד המתקשרים ספר שהוא מתגורר בשכונת נחלאות, והוא חזר הביתה מנתיים, והבית ריק – אין לו דבר: הוא ישן על מזרן ומתכסה בשמיכה דקה ובלויה שאין בכוחה לחממו; אין לו אכל; אין מי שיטפל בו והוא לא יכול לטפל בעצמו. חשבת לעצמי: 'מסכן האדם, לאילו מצבים קשים אנשים מגיעים'.

מאחר יותר ירדתי לסבתא, והנה אני רואה סיר מרק מתבשל על הגז. התפלאתי מאוד ושאלתי אותה איך יכול להיות שהיא מבשלת בצהרי יום ששי, והלא אצלה כל האכל לשבת מוכן תמיד כבר בשש בבקר, כדי שתהיה מוכנה לקבל את האנשים שמגיעים אחר כך?! היא ענתה לי: "כן, ככן, אבל שמעתי תכנית ברדיו, ובה ספר איש אחד שהוא חזר מנתיים, הוא ישן על מזרן, אין לו אכל, אין לו כלום ואין מי שיעזר לו. אז יצאתי החוצה לברר אצל השכנים בכל הסביבה מי זה ואיפה הוא גר. מצאתי אותו, הבאתי לו דברים שהיו נחוצים לו ואת האכל שהכנתי לשבת. עכשו אני עומדת להכין לנו אכל חדש".

האם לדעתכם המעשה שעשתה הרבנית קאפח היה ביטוי לעונג שבת? נמקו.
